

ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ЗАГАЛЬНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Васильківська Вікторія Владиславівна

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного
і фінансового права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Адміністративна відповідальність військовослужбовців набуває особливого значення в умовах як агресії рф щодо України, так і в контексті інтеграції України до ЄС і НАТО та необхідності подальшого удосконалення вітчизняного законодавства з метою його адаптації до міжнародних стандартів. З огляду на те, що адміністративна відповідальність військовослужбовців є досить складним правовим явищем, яке має свої особливості, насамперед, щодо правового регулювання, необхідним є звернення до характеристики цих особливостей, зокрема щодо загальної адміністративної відповідальності військовослужбовців. Видається за доцільне звернути увагу на такі її аспекти.

По-перше: виокремлення цього виду адміністративної відповідальності військовослужбовців через прикметник «загальна», свідчить про те, що таку відповідальність перебачено КУпАП [1] для всіх суб'єктів, які вчинили конкретні адміністративні проступки, у т.ч. і для військовослужбовців. Йдеться, зокрема, про загальні принципи, гарантії, фактичні підстави, процедуру притягнення до адміністративної відповідальності, систему адміністративних стягнень (за деякими обмеженнями) тощо.

По-друге: звернення до законодавчих підстав загальної адміністративної відповідальності військовослужбовців свідчить про те, що вона настає на підставі:

1) ч. 1 ст. 15 «Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень» КУпАП, яка передбачає вичерпний перелік адміністративних проступків, за які військовослужбовці несуть відповідальність на загальних підставах. Йдеться про такі адміністративні проступки, як: порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, санітарних норм,

правил полювання, рибальства та охорони рибних запасів, митних правил, вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування у разі винесення термінового заборонного припису, порушення тиші у громадських місцях, неправомірне використання державного майна, незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, нежиття заходів щодо окремої ухвали суду, ухилення від виконання законних вимог прокурора, порушення законодавства про державну таємницю, порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію. При цьому слід звернути увагу на те, що законодавець, при формулюванні цього законодавчого положення, допустив порушення законодавчої техніки, перелічуючи адміністративні проступки без посилання на відповідні статті КУпАП, що створює певні труднощі у їхньому пошуку та реалізації;

2) Глави 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» КУпАП (суб'єктом цих адміністративних правових заходів може бути фізична особа, уповноважена на виконання функцій держави, у т.ч. й військовослужбовець). При цьому слід звернути увагу на те, що адміністративні проступки, пов'язані з корупцією, суб'єктом яких є військовослужбовець, підлягають особливому контролю, підтвердженням чого є Інструкція з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міноборони України, Збройних Силах України (далі – ЗСУ) та Державній спеціальній службі транспорту [2]. При цьому слід звернути увагу на те, що відповідно до названої Інструкції особливому контролю підлягають тільки такі адміністративні проступки, як: пов'язані з корупцією; незаконний обіг наркотиків; дрібне хуліганство; стрільба зі зброї у невстановлених місцях; вживання алкоголю в громадських місцях; злісна непокора; публічні заклики до невиконання вимог правоохоронних органів.

По-третє: важливо зазначити, що назва «загальна адміністративна відповідальність військовослужбовців» не виключає наявності особливостей такої відповідальності, які, переважно, стосуються питання процедури притягнення військовослужбовців до такої відповідальності, зокрема:

1) відповідальність за вчинення адміністративних проступків, передбачених ч. 1 ст. 15 КУпАП і Главою 15-А «Адміністративні

правопорушення, пов'язані з корупцією», настає виключно за КУпАП: положення Дисциплінарного статуту ЗСУ [3] не застосовуються;

2) наявність санкцій, які не можуть бути застосованими до військовослужбовців: громадські роботи, виправні роботи, адміністративний арешт;

2) протоколи про адміністративні проступки складають:

військові посадові особи [а) посадові особи військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку ЗСУ щодо проступків, вчинених військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів – ч. 5 ст. 122, ст. 122-2, ч. 3 ст. 123, ст. 124, всі порушення правил дорожнього руху, вчинені особами (крім військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження зборів), які керують транспортними засобами ЗСУ та інших військових формувань; б) посадові особи органів військового управління Військової служби правопорядку в ЗСУ щодо проступків, вчинених військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками ЗСУ під час виконання ними службових обов'язків – ст. 44, ч.ч. 2 і 3 ст. 123, ст.ст. 172-10–172-20, 173, 174, 178, 182, 184-1, 185, 185-7]. При цьому важливо зазначити, що командири не уповноважені складати протоколи про адміністративні проступки;

інші посадові особи залежно від проступку, тобто посадові особи: а) органів Нацполіції – щодо вчинення домашнього насильства за ст. 173-2 КУпАП; б) органів СБУ – щодо порушення законодавства про державну таємницю за ст. 212-2 КУпАП або незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації за ст. 195-5 КУпАП; в) секретар судового засідання – за нежиття заходів щодо окремої ухвали суду за ст. 185-2 КУпАП тощо;

3) справи про адміністративні проступки розглядає не тільки суд, але й інші суб'єкти залежно від проступку, зокрема:

військова інспекція безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку в ЗСУ, яка: а) розглядає справи про вчинені порушення правил дорожнього руху водіями військових транспортних засобів (військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів) або працівниками ЗСУ під час виконання ними службових обов'язків; б) самостійно, у разі вчинення проступків, передбачених ч.ч. 1, 4 і 5 ст. 121, ст. 121-1, ч.ч. 1, 2, 3, і 4 ст. 122, ч. 1 ст. 123, ст.ст. 124-1–126, ст. 132-1 КУпАП, накладає на перелічених вище осіб адміністративні стягнення лише у вигляді попередження; або в) передає до суду протоколи про вчинення проступків, за яких може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом;

органи санітарно-епідеміологічної служби, які: розглядають справи про адміністративні проступки, пов'язані з порушенням санітарних норм, передбачені ч. 5 ст. 41, ст. 42, ч. 2 ст. 44-3, ст.ст. 78, 80–83, 90-1, 95, 167, 168-1, 170 (коли вони є порушеннями санітарних норм), ст. 188-11 КУпАП;

органи рибоохорони, які розглядають справи про адміністративні проступки, пов'язані з порушенням правил рибальства та охорони рибних запасів, передбачені ст. 50, ч. 3 ст. 85, ст.ст. 86-1, 91-2, 188-5 КУпАП;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує політику у сфері мисливського господарства, який розглядає справи про адміністративні проступки, пов'язані з порушенням правил ведення мисливського господарства і полювання, передбачені ст. 50, ч. 1 ст. 85, ст.ст. 91-2, 188-5 КУпАП, інші органи.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

2. Про затвердження Інструкції з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту : наказ Міноборони України від 29.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1451-18#Text>.

3. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>.